

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no 's tornan

Direcció, Redacció y Administració
Travessia de la Rambla, n.º 12
 SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
 Sabadell 2 rals al mes.
 Fora 8 » trimestre.
 Un número sol. 1 »
 Anuncis á preus convencionals.

MES BARATAS QUE Á ALEMANIA
MES SÓLIDAS QUE Á INGLATERRA
MES BONICAS QUE Á FRANSA
SILLERIAS DE CAOBA TAPISSADAS
DESDE 18 DUROS
Mobles del pays y de Viena á preus de fàbrica
BARCELONA.--Portal del Angel, 25

OBSERVACIONS SOBRE LA CRÍISIS ECONÓMICA

III Y ÚLTIM

Lo crèdit es, com ha dit molt certament un distingit economista, l' instrument perfeccionat del cambi y 'l mes poder ssim element de producció. Pera canviar y pera produir es necessari 'l capital. Pero 'l capital es limitat per la especie que 'l constitueix y en conseq ncia la producció se veuria reduida als limits massa escongits que 'l capital li senyala, si 'l credit no essent altra cosa que un simbol   fissió del mateix no suplis la seva falta y d s lloch   operacions continuadas que en últim resultat produeixen major desenrotllo mercantil pera la facilitat evolutiva que representa.

Darrerament y obehint   la preocupació que causa la qüestió eco-

nómica bastant s' ha parlat á Espanya de l' urgencia de facilitar l' extensió del crèdit y fins s' han proposat soluci  ns que si ventatjoses, potser son poch estudiadas, puig la situación en que 's troba la nostra nació respecte de las altres y d' una manera especialíssima de Inglaterra, dificulta sinó anula los beneficis que podrian obtenirse d' aquell important factor de la producció.

No cal pas haver entrat en las interioritats de la vida comercial pera que salti    la vista com    fenómeno digne d' estudi l' absorció de la casi totalitat dels giros americans por los inglesos. Mentres    Espanya no hi han establiments bancaris que concedeixin crèdit en las Rep  blicas americanas ni als mateixos espanyols, Inglaterra 'l prodiga    tothom y 'n reporta fruyts que constituheixen bona branca de son poderio comercial.

Devant d' aquest fet ocorre preguntar-se:   stenent nosaltres lo crèdit com Inglaterra; facilitant com ella per medi d' aquest poderós element las transaccions; podriam obtenir los resultats positius y maravellosos que ella 'n reporta?   O es que hi ha adem  s de l' extensió del crèdit algun altre motiu que pugui donar    Inglaterra lo monopoli del giro?

Lo crèdit suposa la substitució del element real capital per l' element moral confianza, porque 'l que cedeix lo crèdit té la convicció de que aquell    qui 'l f   cumplir      son terme las condicions pactadas. D' aqueix modo, lo crèdit, després d' una sèrie de evolucions que 's traduheixen en augment de producció, implica per una part devolució efectiva del capital fictici ab que s' ha treballat y per altra remuneració al mutuari de son treball per las remanents que deixen los interessos del capital nominal que 'l credit representava. Ara bé, lo qui fia    cedeix credit otorga en ultim terme un signo representatiu de moneda que es sempre l' intermediaria de tots los cambis, y com que 'l crèdit dura un temps mes    menos llarch y la moneda es una mercanci   que com qualsevol altre est   subejcte    la ley de la oferta y la demanda, clar est   que 'l crèdit manifesta la tendencia de ferse representatiu de la moneda que com    mercancia ofereixi menos perill de variar de valor. Ab lo qu  l benefician prestamista y mutuari: lo primer no espossant tant un capital real que podrian dir que està d' evicci   per lo crèdit otorgat, y 'l segon assegurant lo mes possible los

beneficis que 'l crèdit deu proporcionarli y que no son altres que 'ls avans dits remanents per interessos del capital nominal ab que treballa.

Si la qüestió monetaria influheix, donchs, en los beneficis que puguin reportarse de la extensió del crèdit, gens difícil nos ser   demostrar que Inglaterra es la Nació que mes favorescuda 's troba pera obtenirlos.

En primer lloch, estranya    la Convenció monetaria dels Estats llatins, accepta en contra aquesta 'l monometalisme del or y tenint per patró monetari la lliura esterlina no lluyta ab la considerable baixa qu' en lo mercat ha obtingut la plata; seguintse d' aix   com    conseq  ncia importantíssima que, prenent com    tipo pera la consessi   de crèdits la lliura esterlina, disminu  heixen pera 'ls acreedors    prestamistas las eventualitats de la variació dels valors de las monedas y anulan la seguritat d' esser pagats ab moneda *depreciada*.

Mes aquesta ventatja de la lliura esterlina augmenta encara en consideració d' esser lo Banc de Inglaterra l' acunyador de la moneda, que com    particular te sobre l' Estat la condició de produhir millor y dificultar ab la perfecció de la labor las falsificacions que sempre resultan en descred   de la mercanci  .

Y per últim la circumstancia de tenir establert la majoria de las Rep  blicas americanas lo curs for  s del paper moneda representatiu de un valor fals, fa que prestamistas y mutuaris s' arrisquin    treballar sobre base insegura y que pera darli la mes s  lida possible, per inter  s comú busquin en la moneda d' or inglesa lo medi de satisfer una necessitat ineludible de la vida mercantil.

Per tots aquets motius es que creyem que, per mes facilitats que al crèdit se donguin en Espanya, no podr   may obtenirse la negociació dels giros americans. Pera esser possible hauria de desmonedarse la plata y aix   'ns portaria    una crisi monetaria qual conseq  ncia seria indefectiblement la bancarrota.

*
**

Las observacions que portém fetas ho son sense cap pretensió. Preocupats constantment por las qüestions que 'ls interessos vitals d' Espanya afectan hem seguit quant s' ha dit ab motiu de la crisi econ  mica y 'l no haver reparat que 's consignesin com    causas de la

mateixa las que portém aduhidas nos ha mogut lo desitj de dirhi lo que la poca práctica obtinguda nos ha ensenyat.

JOAN GUBERN Y FÁBREGAS.

SECCIÓ POLÍTICA

Los generals de la armada que tant criticavan al ministre de Marina perque vol construir la esquadra en los arsenals espanyols, al últim s'han declarat també partidaris de la industria nacional.

Aixó dona una mostra de la serietat del parlament espanyol.

Y nada menos que generals.

Y de la Armada.

Si que 'ls havian ben *armat*.

En lo banquet celebrat á Palacio ab motiu del sant del Rey Alfons XIII lo *menú* era francès.

Lo sistema parlamentari gracias á sos mateixos defensors reb cada bofetada que canta 'l credo.

La sessió aquella d'aquestos últims días en que 'l senyor Azcárate va dir que era fais un decret firmat per lo senyor Cánovas, va ocasionar un dels esbalots mes grans que registra la crónica escandalosa del parlamentarisme.

Com si no fos prou encare, l'entretenirse en qualsevol projecte per disbaratat que siga dels que presenta 'l Govern, pronunciar discursos y mes discursos mentres lo país 's mor de miseria per ells mateixos portada, era precis veure com los que 's titulan representants de la Nació y creuhen ¡desdixats! esser la opinió pública d'Espanya, cubreixen de fanch y llot aqueixa mateixa representació que aviat no 's sabrá per hont agafaria.

Avuy lo Congrès y 'l Senat mes que 'l nom de la representació nacional mereixen 'l de escorxador ó carniceria, tal es lo destrós de reputacions, honras y famas ab que passen lo temps los *pares de la patria*.

Si no fem un esforç tots los espanyols honrats, si no procurém portar á Madrid representants dignes y coneixedors de la miseria que 'ns ofega, que 'n lloch de disputar é insultarse cada dia, procurin fer lo be de la Nació Espanyola, avuy tan abatuda y maltractada, enfonsem las máquinas productoras que pera res ben prompte 'ns servirán, abandoném la terra hont varem neixer y deixem sols y duenyos del camp á la colla de politichs madrilenys que com llops ¡famolenchs se han tirat sobre nostre patrimoni á veurer si quant no sapigan ahont agafarse acabarán per menjar-se ells ab ells com los gossos del quènto.

Los conservadors están que rabian ab motiu del discurs democrátich que pronuncia 'l senyor Marlos á la Reina Regent en nom del Congrès.

No compreném 'l per qué.

¿No creuhen ells quan governan que son la opinió pública d'Espanya?

Pues lo mateix fan los fusionistas.

Fins aquí l'únich que pot queixarse es 'l pobre pays.

Que li fan fer tots los papers de l'auca.

Diu un periódich francès que Espanya está fent grans preparatius militars.

Com de costum la premsa francesa está mal informada.

Lo que está fent Espanya son grans preparatius funeraris.
 Dintre poch temps enterrarém la vergonya política.
 Y ab ella la industria, comers, agricultura y marina nacional.
 Que sense vergonya política no podrán pas viurer.

Sense amaniments reproduhim lo següent trossel del discurs pronunciat en lo Congrés per don Francisco Silvela.

Mes avans devém advertir que 'l senyor Silvela ha estat ministre de Gracia y Justicia, y per tant en qüestió de moralitat judicial pot serhi tan entés com l' apotecari en qüestió de *potingas*.

Allá vá 'l retall.

«Antes cuando un joven relacionado con personajes influyentes no tenia condiciones para la carrera política se le nombraba auxiliar en la secretaría de Hacienda ó de Fomento: hoy se le nombra juez. Antes á un periodista antiguo que no podía soportar ya las fatigas de la profesión se le nombraba delegado cerca de ciertas sociedades: ahora se le nombra magistrado ó fiscal de Audiencia territorial. Antes los ascensos rápidos en las carreras se hacian en las secretarías de los ministerios; ahora un vicesecretario de Audiencia de lo criminal en 1884, en 1886 juez de término de una capital de provincia.»

«LLIGA CATALANISTA» DE RUBÍ

Degudament convidats per la Comisió organitzadora de la "Lliga Catalanista" de Rubí, assistirem lo passat diumenge, ab la satisfacció que 'ns causa sempre actes com 'l que 'ns ocupa, á la constitució d' un Centre catalanista en la citada industriosa vila.

Arribarem poch moments abans que los representants de la "Lliga de Catalunya" y "Centre Escolar Catalanista" de Barcelona, la representació de *La Renaixensa* y *L' Arch de Sant Martí* als quals, junts ab D. Francisco Turú, president de la "Lliga" y los socis de la mateixa D. Juan Riba y D. Pere Roca, alcalde y Jutje municipal respectivament de Rubí, qu' anarem al Papiol á rébrerlos, tinguerem lo gust de saludarlos á sa arribada que fou en un tot digna dels representants barcelonins, puig los esperaven pera darlos la benvinguda un gran nombre de socis de la associació catalanista de Rubí.

Acompanyats per aquestos, visitarem lo Teatro Domenech propietat de D. J. Domenech, qual construcció fou confiada á un humil industrial de Rubí á qui felicitem coralment, tota vegada que segons nostre desinteressat parer es lo referit Teatro una verdadera joya y de la que pot estar orgullosa la vehina vila.

Vegerem també la casa de la vila y sas dependencias, entre ellas la Secretaría del ajuntament y d' allí passarem á la fàbrica de velluts propietat de D. Pau Ribas ahon tinguerem ocasió de contemplar ab plaher lo perfeccionament del género que en la mateixa 's treballa; perfeccionament tant poch estimat per nostres polítics, que fan que s' apilotin pessas y mes pessas en los magatzems, ab sos antipatriòtics tractats de comers; condemnant á las industrias de la Patria á no poder dar sortida á los géneros que fabrican.

Visitarem mes tart l' Iglesia Parroquial ben gran y espayosa per cert, tonint lo sentiment de no haver pogut saludar en aquell acte lo senyor Reetor y eminent catalanista don Joseph Baltá per trobarse ocupat en las funcions propias de son sagrat ministeri.

La excursió per la població, terminá la una de la tarde, dirigintnos á casa 'l president de la "Lliga Catalanista" lo citat senyor D. Francisco Turú qui nos obligá á sentarnos en sa taula.

Se 'ns servi á tots los invitats á la patriótica festa un espléndit dinar á la catalana durant lo qual regná la major animació y entusiasme parlantse tant sols de nostra estimada terra; de la festa que s' anava á celebrar y de la importancia que la constitució de dita Lliga havia de revestir, no sols pera Rubí, sino pera tota aquella comarca, ahont se fa cada dia mes indispensable la unió comú de tots los pobles de una mateixa regió, per medi d' associacions verament catalanistas, que pugan combatre ab tota la enteresa que 'ns dona l' amor á Catalunya 'ls elemens centralisadors y malsans de la política madrilenya, única causa del desgabell económic qu' avuy nos ofega y nos ofegarà sempre sinó fem una bona neteja en lo mateix punt ahont suran las funestas teorías centralisadoras y lliurecambistas.

Las tres eran quan deixarem la taula pera dirigirnos al café, ahont se 'ns obsequiá ab un modest refrech, y d' allí passarem al teatro, lloch molt acertadament escullit pera celebrar-se l' acte de constitució de la "Lliga Catalanista."

Habilitadas las taulas pera colocarshi en ellas la presidencia y 'ls invitats, passaren una y altres á ocupar sos respectius assientos, en la següent forma: lo senyor president, que ho era 'l de la "Lliga," senyor Turú, tenia á sa dreta al Rvent. senyor Rector don Joseph Baltá, á la esquerra s' hi collocaren los senyors Alcalde y Jutje municipal, ó sian los indicats senyors don Joan Riba y don Pere Roca, y al costat d' aquells las comissions de la "Lliga de Catalunya," del "Centre Escolar Catalanista," del "Centre Catalá de Sabadell" y d' altrás associacions catalanistas, junt ab los representants de *La Renaixensa* de *L' Arch de Sant Martí* y de *Lo CATALANISTA*. En la platea hi vegerem comissions de la "Lliga de contribuyents" de Rubí y dels pobles de Sant Cugat del Vallés y de Castellbisbal.

En temps molt breu s' omplí la sala d' espectacles y també 'ls palcos, ocupats per senyoras alguns d' ells, donantse comens al acte principal de la festa, ó sia la constitució de la "Lliga Catalanista" de Rubí.

Obrí la sessió 'l senyor President saludant coralment á la concurrència. explicant l' objecte de la festa que en aquell moment se celebrava y manifestant que la "Lliga catalanista de Rubí" no podia prescindir en acte tan solemne de demostrar per sa mediació l' agrahiment que sentia envers las Autoritats, prempsa catalana, comissions y vehins de la població que havían coöperat tan desinteressadament á la constitució d' un centre catalanista, qual solá aspiració es conseguir lo desenrotllo dels interessos morals y materials de dita vila y sa encontrada per medi de la defensa y propaganda de nostras doctrinas y principis.

Lo senyor Turú cedí la paraula á don Pau Sans y Guitart, President de la "Lliga de Catalunya" de Barcelona, qui en representació de la mateixa, llegí un discurs, qual objecte principal fou determinar de quina manera entent aquesta Associació que ha d' establir relacions ab los diferents centres catalanistas pera 'l logro de las aspiracions que motivan sa creació.

Acte seguit don Felip de Hita Morros que portava la representació de *La Renaixensa*, doná lectura á un treball, ab lo qual demostrá dit senyor de Hita, la necessitat que existeix de crear centres catalanistas en totas las poblacions importants de Catalunya, pels beneficis que á las mateixas han de reportar devant del estat precari en que avuy se troban totas las industrias y especialment la agrícola amenassadas tan seriament per los procediments económichs adoptats per nostres governs.

Nostre estimat amich don Anton Capmany, President del "Centre Catalá de Saba-

dell, " en nom del mateix, dirigí algunes patriòtiques frases á la concurrència, alusivas al acte que 's celebraba y llegí ab entonació propia sa composició titulada *Som catalans*.

S' aixecá á continuació don Pere Gurgú, representant de *L' Arch de Sant Martí* y previ un petit exordi, feu constar los propòsits que animan á dita publicació en favor del catalanisme, terminant ab la lectura de la inspirada poesia *Avant* de don Jaume Novellas de Molins.

Seguidament prengué la paraula don Joan Freixa y Cos, qui en nom del "Centre Escolar catalanista" expressá lo grat que era per ell trobarse en festes tan importants com aquella, atés l' objecte que la motivava, y després de dirigir á la joventut de Rubí, lo mes germanivol saludo, en nom d' aquell aplech de cors també joves quals obras, si segons expressió d' un poeta francès son neu perfumada de la primavera, al referirse al sentiment patri 's tornan en encesas brassas que en lo cor del hivern se contemplan en nostra escó: encaresqué la necessitat del conreu de la llengua pàtria y de dirigir-se, com á bons catalanistas al progrés de la Industria y Agricultura, fonament de la riquesa de nostres pobles y per últim á la conservació del dret y costums, únich modo de que poguéu veurer á nostra pàtria tan gloriosa, honrada y digne com la vegeyen nostres antepassats.

Representant LO CATALANISTA nostre benvolgut company don Modest Durán y Folguera llegí sa coneguda poesia, *Catalunya y Avant*.

Don Joseph Ribot llegí ab valenta entonació la patriòtica poesia de don Francesch Matheu *Pàtria*.

Lo senyor don Ferrán Alsina comensá pregunt als assistents que li permetessen entrar un xich á fondo en l' exámen de algunas causas primordials que han fet naixer y progressar lo catalanisme. Recordá com Catalunya després de mil contratemps y un sens fi de desastres suferts desde que l' hi foren robadas sas llibertats, ab son esperit de treball que may la deixa, feu lo miracle de aixecarse y á forsa d' enginy y perseverancia crearse una industria prou avansada pera donar nova vida á son poble, que veyia millorarne sas condicions ab l' establiment de ben entesa armonía entre sos interessos manufacturers y las importants explotacions agricolas, fins al punt de lograr en curt espay de temps un grau de relativa prosperitat; la qual cridant la atenció dels malehits rebrots d' aquella nissaga de vivedors aventurers quals vergonyosos fets encara avuy recordan ab horror varias de las novellas nacions americanas, feu que trasplantessen á nostra terra los fatals procediments de dominació que desde temps sublevan á Cuba, postergan á Filipinas, y fan plorar sanch á cuantas colonias quedan encare de la malmesa herencia que 'ls grans avis mal deixaren á la *pubilla* espanyola.

En realitat, segueix dient lo senyor Alsina, los sentiments que en nostre pit se com-primeixen provenen en gran part dels abusos originats per las perversas passions d' aquells rebrots malehits, que, com aus de rapinya acostumats á viurer de las saguants despallas dels pobles explotats, han caygut com plaga terrible sobre lo treballador y actiu poble catalá, ab lo exclusiu fi de continuar sobre sas espatllas y á costas de sos afanyes, la vida de disbauxi que sembla se 'ls acabarà ants de molt temps en los atropellats restos de las possessions que á la desgraciada Espanya encara li quedan.

Lo nostre malestar, digné 'l senyor Alsina, es donchs, de fet, provinent en sa major part de la desesperada lluyta entaulada entre uns quants sers inaptes pera, produhint, guanyarse honradament la subsistencia y nostre poble que treballant volt menjar, estal-viant vol avansar y cumplint son deber vol ser digne y respectat.

Després d' estendrer en algunas consideracions sobre 'l sentit de lo mentat, afegí lo

senyor Alsina: Per lo dit, estimats companys podeu be comprendre lo perquè 's propaga y fa indispensable lo catalanisme. Las consecuencias que d' alló naturalment se desprenen constitueixen lo principal del fi que 'ls catalanistas nos havem proposat alcansar per lo be de tots.

Relacioná lo senyor Alsina sas paraulas ab l' acte que s' estava celebrant y després d' estendrer llargament fent constar que en lo fons de las aspiracions nostras no hi cabían desitjos innobles ó mesquinas ambicions d' un ó altre dels molts colors polítichs que campejan en la maléfica y condempnada xarxa que 'ls centralisadors ne diuen política espanyola, puig que dintre 'l catalanisme volem ser purs com aixis ho havem demostrat ab prou energia últimament, acabá assegurant que sols desitjem pera cooperar á nostre gran empresa á tots los nostres compatricis que lleal y resoltament sápigam y vulgan millorar la sort del nostre país assegurant lo pervindre de sos fills que seria 'l be de tots los catalans.

Acte seguit don Domingo Call y Franquesa, que ha tingut la honra de representar á dita vila de Rubí com á diputat provincial de Tarrassa, dirigí un saludo entusiasta á sos antichs amichs, explicantlos que l' objecte que devian proposarse al fundar la "Lliga Catalanista", era estrenger los llasos d' unió entre 'ls que parlém la mateixa llengua, tenim la mateixa historia, disfrutem d' iguals drets y som gelosos de nostres revellits usatjes y costums; en brillants períodes explicá lo que s' entenia per catalanisme y regionalisme y acabá son discurs recomanant als rubinenchs que no perdin may de vista que som catalans, perquè nasquerem en una mateixa terra, en ella sentirem y desitjarem per primera volta, respirem lo mateix aire, lo mateix sol conforta nostres cossos y fa creixer nostras plantas; nostras mares nos ensenyaren á resar las mateixas oracions y confegir iguals paraulas; sota del mateix cel brodat de lluhents estels reposan las cendras de nostres passats; nos guardan y voltan ab son alé y carinyo 'l vell Montseny, lo gegantí Tagamanent, lo magestuós turó de San Llorens del Munt, los nevats y escabrosos Pirineus y la Santa Montanya que serveix de trono á nostra benvolguda patrona la Verge de Montserrat. ¿Cóm nó tenir donchs, fraternal unió pera defensar las cosas é interessos de nostra terra davant de tant perill com la amensassa y de tanta desgracia com la abat? ¿Cóm s' ha de manifestar dita unió sinó creant aquets centres catalanistas destinats á fer la guerra al crim, á la immoralitat y á la falta de patriotisme? Allunyen, donchs, sempre de vosaltres tota discordia y divisió quan se tracti dels avens y prosperitat de Catalunya, que junts hem d' alcansarla en temps tal volta no llunyá.

Inútil creyém consignar que aixis los discursos pronunciats com los travalls llegits foren molt aplaudits per la numerosa concurrencia que omplía totas las localitats del teatro.

Per últim lo senyor Turú, declaró constituïda la "Lliga Catalanista de Rubí" y aixecá la sessió, no sens haver fet avans públich que aquella 's trobava en un tot al costat de la "Lliga de Catalunya" de Barcelona, en qual procedir y doctrinas s' inspiraria per portar á cap son comés.

Las cinch eran quan terminada la festa abandonarem ab dol la vila de Rubí. Una comissió de la "Lliga" tingué la atenció d' acompanyarnos novament fins á trobar la carretera que conduheix á aquesta ciutat.

La impressió que en nostres cors deixá la festa que acabém de ressenyar no pogué ser mes favorable.

Per una part las atencions de que forem objecte per las Autoritats locals y especial-

ment per lo President de la "Lliga" don Francisco Turú que no 's separà de nostre costat un sol moment y que 'ns tingué per hostes en sa propia casa, mereix nostre major agraïment y que desde las humils columnas de LO CATALANISTA, fem present á tots nostra gratitut: per altra l' entusiasme que notarem en los fills de Rubí en tot quant se relaciona ab la defensa y propaganda de las doctrinas que informan lo programa de nostres principis y teorias catalanistas, nos demostrá que en aquella vila encara existeix via l' amor patri que li pot donar días de felicitat, com algun jorn disfrutaren lliures de la opressió que avuy ofega sas nobles aspiracions.

Deu vulga que l' exemple de Rubí sia imitat per altrás poblacions, que com aquella necessitan recobrar la prosperitat y benestar que li son deguts.

LO CASAL DE LA PATRIA

Casa payral de mos avis
¡quí l' ha vista y qui la ven!
abans s' alsava enardida
y avuy la nivella 'l pen,
¡quí pogués torná, á bastirte
per dá enveja á tot arreu!

Tas parets son totas runas,
ta grandesa ja finí,
t' embolcallan sols las euras
y 'l recort que resta en mi;
son tos hostes avuy día
los dragons y l' escorpi.

Cada jorn que 'l temps apila
n' es per mi jorn de dolor,
ja tas gestas son passadas
ta noblesa y esplendor;
d' aquell temps de bella historia
sols ne resta un trist recort.

Per devant de tas despullas
¡qué de cosas han passat!
La greu miseria de 'ls pobles,
la grandesa del estat,
la enveja contra ta rassa
los grillons del malhaurat.

La maresma destructora,
l' incitant luxu de 'ls reys,
l' ergull de la cortesana,
ab sa bellesa y serveys;
la esclavitut de la patria
sos privilegis y lleys.

Bell casal y quant t' anyoran
 tos aymadors mes constants,
 enrunat tú, sense estatge
 sols aném pel mon errants;
 fora 'l niu de la infantessa
 tots al cor nos venen grants.

¡Més no plorém, vindrá un dia
 que nostres fills ab ardor,
 te vestirán altra volta
 tornante vida y honor!
 ¡Quí á las horas pogués veuret
 redressat per lley d' amor!

Llavors será quan la patria
 tornarà á ser lo que fou,
 rompudas ja las cadenas,
 que avuy sols lo trevall mon
 y lliure de la vergonya
 de tot miserable jou.

Llavors de nou Catalunya
 lluhirá ab propi esplendor
 que fa tant temps va robarli
 en mal hora, un rey traydor,
 y árbitra de son pervindre,
 senyora de son tresor,
 ¡quin esclat d' inmensa joya
 per los catalans del cor!

JAUME NOVELLAS DE MOLINS.

Mars de 1887.

PINSELLADAS

Un any conta d' existencia en aquesta vila, la primera Associació que protestant del perillós lloch á que ha sigut somesa nostra pàtria, fou constituïda en aquesta comarca, enlayrant lo noble y popular pabelló ab l' que tantas y trascendentals victorias gloriosas que per tot lo mon feren retró, conquistaren nostres antecessors.

Al incansable zel dels primers fundadors del «Centre Catalá» de San Sadarní, centre de propaganda regionalista en aquesta comarca s' deuben tots los adelantos que diariament experimentem dins de la esfera de nostres ideals, com aixís mateix lo que l' esperit Catalanista constituheixi ja avuy per avuy un valió element local ple d' entu-

siasme per la prompta propagació de sas doctrinas y desitjós de que un día veyem arrencarse de las tiránicas mans dels opressors á la malhaurada Catalunya qu' entre grillóns y cadenas s' veu avuy vilipendiada y burlada per los que han sigut motors de son cautiveri. He dit malhaurada Catalunya, perque crech ab vehemencia que ni sols un catalá trovará mal aplicat est adjectiu si mira detingudament lo estat precari, temible y assolador en que s' trovan reduhides totas las classes de la societat, lo comers, la industria, la agricultura, etc.

L' indiferencia que fins avuy havem mirat l' estat vergonyós en que 'ns trovém fa indispensable canviarla ab energia, donchs sols aixis podem afluir las cordas que 'ns subjectan. Catalunya es me-reixedora de millor sort que la actual: la activitat que may ha desmentit y lo emprendedor carácter decisiu de sos fills, cridan y claman las llibertats pátrias que 'ns foren arrebatadas ab injusticia y cinisme. Avuy las anyorem y las volem.

Just es que 'ls catalans tots protestem de tot lo que pera nosaltres siga opressió y baixesa; no vullguem pas esser cómplices dels tan repetits enganys timocrátichs y descabelladas combinacions políticas que ab tan descaro s' veuhen donar en la Regió Catalana y son los precursors del desconcert y ruina de la terra may prou enaltida, que simbolisan las quatre barras de Vifredo lo Pelós.

Es de tots necessari emplear incondicionalment quants medis se trobin á nostre alcans pera lliurar del fons á nostra terra; y may ab millor ocasió que 'n la situació present, que es de las mes afflictivas y vergonyosas. No es pas convenient á esperar mes tart, donchs indubtablement nostras forsas ja no 'ns ho permetan puig que 'm de considerar que nostres enemichs nos redoblarán las manillas pera que ni pera nostra propia defensa poguem fer us de nostres brassos.

¿Es Catalunya una terra extranya y forastera? No; mil voltas no: es nostra pátria ben aynada, es terra de il lustres hasanyas y d' immortals victorias ahont eterns llorers coronarán los esforsats héroes pera que l' historia trasmitís á sos fills esdeveniders lo modo de lluytar defensant llurs drets que pera nosaltres ja havían guanyat.

Com si fos una veu misteriosa sentim que 'ns cridan las Associacions Catalanistas, aixins sentim la d' aquesta localitat que sens repós viu procurant fer quelcom per la defensa de tots los interessos del

Principat, pera lliurar-lo també de días de angoixia, de dol y de tristor. Ab la cooperació de tots vosaltres que 'm llegiu, molt se podria fer, mes per aixó es necessari tenir una verdadera convicció y coneixement dels motius que 'ns obligan á agruparnos ab entusiasme verdader pera la no llunyana victòria que 'ls bons catalans esperem. Procureu saber nostre passat y compareu-lo ab lo present!

No fem pas esperarnos en acudir á ajudar tot lo que representi lo progrés dins de nostra casa y á donar un caràcter verdaderament de nostra regió á nostra industria, comers, arts, literatura, etc.; procurem que l' honrat pagés no trobi mermats los fruyts de son trevall després d' haver regat ab lo valió suor de son front la terra que cultiva; procurem que nostres productes, nostres fruyts estiguin caracterissats ab los verdaders noms de nostra parla y deixarnos de la ridícula costum de donarlos hi caràcter y nom extranger, com per desgracia es molt freqüent en nostra terra, donchs qu' aixís nosaltres mateixos contribuim á enaltir lo de fora casa pera que lo nostre quedi olvidat. Tenint bon pá que manjar en nostra casa no 'l tenim pas que deixar perdre pera anarlo á buscar fora de ella.

Posem-nos en defensiva pera tot atach y ab una verdadera convicció de la necessitat de que cundeixin las doctrinas Catalanistas, comensem tots una campanya en la que s' infiltrin ideas patrióticas hasta en los cors mes indiferents. Agrupats aixís los catalans, ab verdadera germanó, lograrem lo que tots volém y assegurém nostre benestar y nostre engrandeixement,

CELS MIR.

NOVAS

Ab éxit molt favorable pera son autor nostre estimat amic D. Joseph Got Anguera, s' estrená lo passat divendres en aquesta ciutat son drama *Muralla de Ferro*.

La concurrencia que acudí á animar lo jove poeta sabadellench que tan dignament ha comensat sos primers passos en la escena, no regatejá 'ls aplausos tenint que presentar-se 'l senyor Got al final de tots los actes y en especial acabada l' obra.

Lo desenpenyo per la companyia del senyor Tutau, mes que regular.

Rebi, donchs, l' entusiasta catalanista senyor Got Anguera, novament nostra carinyosa salutació, y procuri que ben prompte tinguem nous motius pera repetirli, ja que son triomf aixís fa esperar-ho.

Ab lo títol de *Bosquerolas* se ha publicat un tomo de poesias degudas á la privilegiada ploma de nostre estimat amic y col·laborador, l' inspirat poeta don Jaume Novellas de Molins.

Las noticias que tenim homan molt al senyor Novellas, lo que 'ns fá creurer que dit aplech de poesias será llegit ab gust per tots los amants de la literatura catalana.

La secció lirich-dramática del Ateneo Sabadellés donará avuy en lo Saló d' espectacles del mateix, una variada funció composta del següent programa.

Sinfonia, per la orquesta *Fatzendas*; la divertida pesa en un acte *Tres y la Maria sola*; *Waltz Wenzano*, cantat per la Srta. Millanes; la sarsuela en un acte *En las astas del toro* y altre sarsuela en un acte titulada *El último figurín*.

La espendició d' entradas s' efectuará en lo propi local.

S' acaba de publicar la següent R. O. de Governació:

"Pera que l' éxit d' aquesta Exposició que, com es sabut, s' inaugurarà 'l dia 8 del próxim mes d' Abril, sia tan complet com respon á las nobles iniciativas de la laboriosa capital del Principat, lo ministre de la Governació publica en la *Gaceta* una real ordre dirigida als governadors, manifestántlosi que 'ls desitjos de la Junta organizadora de la Exposició y 'ls del ministre son, que ab la major premura convoquin y organisin juntas de comerciants, industrials y propietaris, que activin la propaganda y promoguin la concurrencia d' expositors, extenent aquest moviment als pobles, ab qual objecte 'ls governadors se dirigiran als respectius alcaldes.

La comisaría régia constituhida per lo govern de Barcelona, te la misió d' organizar tot lo servey de transports dels efectes que perteneixin al Estat, pera lo que es necessari que totas las dependencias oficiales que hi hagin de concorrer, formin en lo mes curt temps posible un presupost d' embalatje y de arrastre fins á la estació mes próxima de ferrocarril, desde ahont la comisaría se encarregará de sa conducció. Aquestos presupostos deuen ser enviats al comissari regi, Barcelona, pera que un cop aprobats, disposi la remisió de fondos.

Los particulars tenen que fer tots los gastos per son compte, si be utilisant las rebaixas acordadas per las companyías.

Pera facilitar los transports d' efectes particulars, la comisaría te autorisadas á diversas companyías, que establiran representants en totas las capitals y poblacions importants. Aquestos agents se personarán en los respectius governs de provincia ab la corresponent autorisació, divent lo governador procurar que sa presència arribi á coneixement dels expositors, pera que 's posin d' acort ab ells, á fi de facilitar lo transport, organizar la remisió y aprofitar la rebaixa de tarifas.

Los objectes que remetin los particulars y que no sian comercials, sino artístichs y de luxo, no pagarán res per las instalacions que ocupin.

Las diputacions provinciales, per sa organisació y per los valiosos elements de que 's componen, poden prestar eficás apoyo popularisant lo pensament de la Exposició, fent comprendre als pobles sa trascendencia y concorreguent á ella."

En la vetlla del divendres passat tingué lloch á Capellades la sessió inaugural de la agrupació catalanista que s' acaba de fundar en aquella important vila.

L' edifici estava profussament il·luminat en sos balcons y la gran sala en que 's celebrá l' acte, adornada ab riquesa y bon gust, se vejé ocupada per numerosa concurrencia.

Obri la sessió 'l senyor president don Joan Sulé, ab una discurs ple d' atinadas consideracions sobre la regeneració de Catalunya. A continuació 'l senyor secretari don Pru-

denci Juncosa, pronuncià ab vehement frase una entussiasta y patriòtica peroració llegintse després per diferents socis altres treballs inspirats en los mateixos nobles sentiments.

Tant las composicions literarias com las musicals, tocadas ab justesa y art per los socis senyors don Miquel Romanyà y don Pau Vinyal, foren estrepitosament aplaudits pera la escullida concurrència que omplia 'l local y que sortí satisfeta d'aquella festa, consagrada á enaltir las regeneradoras ideas del catalanisme.

En los *Jochs Florals* de Montevideo, celebrats lo dia 25 del passat desembre, nostre particular amic lo director del diari *La Revista de Sabadell* D. Manel Ribot y Serra, ha obtingut dos valiosos premis consistents en una *Joya artística* y *Un àncora d'or*, respectivament per sas dos poesías *La Batalla de Tetuan* y *Lo Rey del Mar*; havien alcançat además, una menció honorífica per sa oda *La Vall d'Aran*. Lo primer de dits premis fou ofert al certàmen per l'Excelentíssim senyor don Juli d'Arellano, ministre d'Espanya al Uruguay.

Rebi lo senyor Ribot nostra mes coral felicitació.

Además han obtingut premis en dits *Jochs Florals*, primera festa d'aquest gènere celebrada á l'América del Sud, los Mestres en Gay Saber don Frederich Soler (Pitarra) y don Francesch Ubach y Vinyeta. Obtingué la *Flor natural* lo llorejat poeta don Francesch Tomás y Estruch; qui nombrá reyna de la festa á la senyora del President de la República.

Los reputats pintors senyors Urguellés y Moragas tenen l'encàrrech de pintar una decoració figurant lo camarot d'un barco pera la tragedia *Mar y cel* del senyor Guinera, que te en estudi la companyia catalana del Teatro Romea y qual estreno tindrà lloch en dit teatro á primers del vinent Febrer.

La nació belga, segons comunicació que ha remés á la Junta de la Exposició de Barcelona la Comissió Real d'aquell país, contribuirá de una manera molt favorable al bon éxit del Certàmen, havent formulat, en proba d'aixó, una demanda de 1,200 metros en lo Palau de la Industria, sense perjudici d'ampliar dita demanda dintre poch, com es probable.

Lo Jurat calificador dels dibuixos de diploma presentats al concurs obert per la Comissió executiva de la Exposició Universal, ha acordat otorgar lo premi al projecte senyalat ab lo número 3, que té per lema: "1888." Además s'adjudica un accésit al que porta lo número 7, cual títol es "Gloria," y distinció honorífica als senyalats ab los números 6 y 8 que 's titulan respectivament "Exposició" y "Proyecto."

La comissió nombrada per lo Gremi de l'abricants pera formalisar en lo posible l'estat actual dels negocis está composta de la següent forma:

President, D. Joseph A. Planas; Vocals, D. Joan Sallarés, D. Joan Llonch Sanmiquel, D. Enrich Turull, D. Joseph Vila Renóm; Secretari, D. Enrich Durán.

Copíem de *La Renaixensa*:

Lo lltm. senyor Bisbe d'Astorga ha ofert pera 'l certàmen de Juventut Catòlica de Barcelona un magnífich objecte d'art pera premiar la millor poesia elegíaca á Barcelona

y Catalunya ab motius de la pèrdua de sa independència, llibertats, furs y privilegis per causa de la conquesta de Felip V. Se desitja que l' autor, abraçant lo període de 1702 á 1714 descriga l' entusiasme de Barcelona y Catalunya pera l' Arxiduch Carles d' Austria proclamat y jurat son Rey. La valentia, religió y patriotisme dels catalans ab las desgracias que sobrevingueren: y que al celebrar sas glorias passadas animi als presents á reconquerirlas, deguent esser per lograrho, bons y veritables catòlics nets de tot contagi.

Tals son las paraulas ab que va anunciat aquest premi; y á la veritat que la Patria catalana no pot exigir més amor á ella en lo cor d' un bisbe catòlich, del que manifesta ab frasses vehementíssimas l' il·lustrat doctor Grau fill distingidíssim de la catalanista ciutat de Reus, y ocupant avuy dignament la sede episcopal d' Astorga.

Al llegir lo tema del premi que ofereix dit senyor nos hem recordat del entusiasme ab que 'ls bisbes d' Irlanda defensan al seu país esclafat miserablement sota 'ls peus d' Inglaterra com ho está 'l nostre per dominació també forastera, y 'ns hem enorgullit de que hagi nascut en nostre país un bisbe que ab la mateixa franquesa y ab la mateixa energia que 'l de l' altra part del mar, vol que 's treballi pera reconquerir los nobilíssims ideals que agermanan als dos pobles infortunats.

Mes també 'ns ha acudit al pensament ab fonda tristesa, per lo contrast que presenta, 'l procedir d' altre bisbe (nascut igualment á Catalunya) en época ben pròxima, al procedir del Il·l·m. senyor Bisbe de Barcelona, no permetent al canonge senyor Collell pronunciar en Santa Maria del Mar, la oració fúnebre en honor d' aquells gloriosíssims é innumera-bles màrtirs que moriren defensant la nostra independència, llibertats, furs y privilegis com diu lo senyor Grau: y aixó que 'l senyor Catalá hi venia directament obligat 'per tenir baix son càrrech espiritual la ciutat que fou víctima de las atrocitats del butxí de Catalunya.

Rebi l' Il·l·m. senyor Bisbe d' Astorga la mes entusiasta enhorabona dels bons catalans que no creuen que 'ls anys consagrin las injusticias y que reclaman y exigiran en son día pera son país lo mateix que ab sa vida defensavan los catalans de 1714.

Traduhim ab gust del *Diario de Barcelona*:

“Desde que en mal hora s' abolireu los furs de las provincias Bascongadas y de Navarra, en lloch de minvar aumenta l' amor d' aquells naturals á sas antigues venerandas llibertats, y aixis com abans, fiats en la bondat de sa causa y en la sinceritat de solemnes compromisos, cuidaban poch de demostrar son dret ni de fomentar certs elements de sa nacionalitat, avuy, allissonats per l' experiencia procuran guanyar lo temps perdut. Se fundan Academias, se crean cátedras pera ensenyar la llengua eúskara, 's celebren jochs florals, se publican gramátiques y diccionaris, se cultiva la historia pàtria y se acumulan materials pera la defensa de sas institucions.—Aixó últim es lo que s' ha proposat recentment D. J. M. de Angulo donant á llum un interessant llibre que titula “La Abolición de los fueros é instituciones vascongadas.” En ell se troban tots los elements pera fallar ab imparcialitat en lo litigi que la passió de partit, la envidia y l' ignorancia posaren á aquella noble porció de la patria espanyola, que hostatja potser los ultims restos de la genuina rassa ibérica.

Lo llibre del senyor Angulo es molt instructiu, puig esclou datos y documets preciosissims pera la causa del regionalisme del resto d' Espanya. Quants s' ocupin en aquestas qüestions que avuy están á la ordre del día, necessitan concixer aquest llibre quina lectura recomaném á nostres lectors.”

Era d' esperar que 'ls bascos acentuarien cada vegada més la defensa de sas llibertats regionals. Tant debó imitessin la mateixa conducta altres regions igualment víctimes del sistema centralista-unificador, donchs no 's faria esperar lo benhaurat dia en que desaparegués pera sempre un sistema polítich que tants perjudicis nos ocasiona, y que 's la causa que més contribueix á deturar la marxa progressiva dels pobles.

La patriòtica estudiantina catalana de Perpinyá que dirigeix don Justí Prepatx, se se prepara per anar á Barcelona en los primers dias del próxim Febrer. Aquesta associació, composta de 25 joves catalans de la capital del Roselló, que s' han fet aplaudir en las principals poblacions de Fransa, donará á conèixer en la capital del primpicipat las millors composicions de son repertori, entre las quals hi han molts cançons populars de nostra terra.

ANUNCIS OFICIALS

BANCH DE SABADELL

La Junta de govern d' aquesta Societat, en sessió d' avuy, ha acordat senyalar 'l día 19 del próxim Febrer, hora de las deu del matí y local del Banch, pera la celebració de la junta general ordinaria que prevé l' article 17 dels Estatuts socials.

Los senyors accionistas que desitjin concórrer, podrán efectuar 'l diposit previst de 20 accions al menys, que s' exigeix per l' article 16, durant los días feyners del 8 al 15 abdos inclosos, del esmentat mes, de quatre á cinch de la tarde.

Y en cumpliment de lo establert per los articles 12 y 29 del Reglament general, s' expedeix la present convocatoria pera coneixement dels interessats.

Sabadell 9 de Janer de 1888.—Lo President accidental, Anton Oliver.—P. A. de la J. de G., Joseph Cirera, Secretari.

CAIXA DE ESTALVIS DE SABADELL

Han ingressat fins aquesta fetxa 4,163 pessetas procedentas de 356 imposicions, essent 12 lo número de nous imponents.

S' han tornat 8,292 pessetas 76 céntims á demanda de 27 interessats.

Sabadell 22 de Janer de 1888.—Lo Director accidental, *Pau Gambús*.

SECCIÓ DE ANUNCIS

ENCUADERNACIONES BARATÍSSIMAS

Se fan de totas classes y preus, Ilustracions y Obras de luxo, Novelas, etc., etc. Los llibres se entregan á las 48 horas de encarregats.

RAMBLA, 70, CAPMANY, 18

HERBOLARIA

N' hi ha una pera vendrer en un punt céntrich de aquesta ciutat. Darán rahó en la impremta de aquest periódich.

NUMERADOR AUTOMÁTICH

Se 'n ven un ab lo qual se pot numerar desde 'l número 1 al 9,999. Dirigirse á la Rambla, número 70.

Impremta y Encuadernacions de Joan Comas Faura, carrer de Capmany 18.—SABADELL